

Observatoriul este de done ori in septimana, mercuria si sambata.

Pretulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in lăintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. sgu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. sgu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie sgu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu. Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adreaste de a dreptulu la Redactiunea Diariulu Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 12.

Sibiu, 10/22 Februaru 1879.

Anulu II.

Petitiunea

substernuta Maj. Sale Monarchului de către deputatiunea provinciei metropolitane gr. orientale romanesci, in cestiunea scóleloru si a limbei nationale.

„Majestatea Vóstra imperatésca si apostolica regésca, Prea gratiósce Dómne!

Biseric'a greco-orientale romanésca din Ungari'a si Transilvani'a a comprobatu intre tóte impregiurările neclatit'a sa credintia si devotamentu către prea inaltulu tronu alu Maj. Vóstre in modu asia de eminente, in câtu acésta virtute a sa patriotica stravechia 'ia fostu recunoscuta totu-deauna la prea inaltulu tronu.

Chiaru si astadi, candu acésta biseric'a isi permite a recurge de a dreptulu la prea inaltulu tronu alu Majest. Vóstre prin 'subscribulu corpu alu episcopiloru si prin deputatiunile consistorieloru, intr'o cauza ce atinge nu numai interesele proprie essentiali, ci si una din conditiunile de prosperitate a le patriei nóstre, este convinsa, că prin acésta actitudine a sa dictata de sentimentele cele mai leali, isi implinesce numai datori'a profundu simtita către preainaltulu tronu alu Maj. Vóstre si către iubit'a nóstra patria.

Caus'a ce ne impune noue acestu pasu bine cumpanitu, este una mesura legislativa, planuita de a se introduce in sfer'a instructiunei publice, de a urmare de influintia si asupra scóleloru nóstre confessionali; că-ci ori-cátu s'ar para că scopulu enuntiatu alu acelei mesuri este de mare inportantia, dara realisarea ei practica impedece cultur'a generale, din punctu de vedere pedagogicu nici că se póte executata, éra in rezultatele sale se presenta asia, că de una parte intre relatiunile de nationalitati ale patriei nóstre póte se traga in urm'a sa una procedura excesiva, éra de alt'a, considerata din punctulu de vedere naturale si instinctivu, alu intereselor pe care le au nationalitatile, póte se nasca temere, neincredere si instrainare nu numai la credintiosii bisericei nóstre, ci si in peptulu celorlalte nationalitati nemagiare, care ar potea usioru se turbure concordia fratiésca si devotamentulu patrioticu atátu de doritu pentru popórale din acésta patria, pentru interesele statului, totudeauna, dara mai virtosu acuma, candu situatiunea politica gene-

rale nu prea este senina; prin urmare chiaru si scopulu enuntiatu alu acelui proiectu de lege l'aru impedece, sau tocma l'ar paralisa.

Noi adeca ne-amu informatu din declaratiunea ministrului Maj. V. de culte si instructiune publica facuta cu óresicare ocaziune in camer'a deputatiloru si mai in urma din press'a periodica, că acelu domnu ministru are de scopu se astérna la dieta unu proiectu de lege, in poterea caruia dupa siese ani numerati dela promulgarea lezei, limb'a magiara se fia obiectu obligatoriu de invetiamentu in scólele elementarie si in cele superiori popularie, si acésta cu scopu, că asia se se dea ocaziune buna la toti cetatienii statului a'si apropiá limb'a magiara cá limba a statului. Asia dara scopulu acelui proiectu de lege este, că cunoscinti'a limbei magiare se se castige prin invetiarea ei in scólele elementarie ale poporului.

Nu avemu de observatu, daca cetatieniloru statului se va da pre catu se póte, ocaziune acomodata, că se invetie limb'a magiara cá limba a statului, de si necessitatea generale a ei nicidecum nu e justificata, nici de actual'a lege a nationalitatiloru, respective de dreptulu asigurat nationalitatiloru de a se folosi de limb'a propria, si preste totu nici de raporturile ethnographice ale patriei nóstre. Dara acestu proiectu de lege are de scopu a impune invetiarea limbei magiare, in mesuri cá acelea, despre care ori-cátu amu respecta intieleptiunea guvernului Maj. Vóstre, trebuie se ne spunemu convictiunea, ca acelea mesuri nicidecum nu sunt apte de a duce la scopu.

In acésta privintia ne permitemu inainte de tóte a ne face prea umilit'a reflexiune, că legea instructiunei popularie incarca asupra scóleloru elementarie atâtea materii de cunoscintie necesarie classelor inferiori ale poporului, in câtu timpulu prescriu in lege pentru scolari, spre a le invetia pe tóte in limb'a loru materna, este ocupatu cu totulu prin acelea, intru atáta, câtu le lipsesce absolutu timpulu fisicu, in care se mai póta invetia inca si un'a alta limba cu totulu necunoscuta, fia din carte, sau si numai pe cale practica, că se tacemu de lips'a talentelor pentru invetiarea de limbi.

Asia dara, daca cu tóte acestea, au de scopu, cá in scólele elementarie ale comunelor bisericesci, in care limb'a magiara este necunoscuta, se se

invetie acésta cu rezultatu ca acela, in câtu se o póta vorbi si scrie, atunci nu remane alta cale practica, de câtu cá obiectele de invetiamentu prevediute in lege si atátu in viati'a practica, câtu si pentru cultivarea ulterióra absolutu necesarie, se fia sterse din planulu de invetiamentu, si sub totu decursulu aniloru de invetiatura se se propuna exclusivu numai limb'a magiara, de care in viati'a practica cei mai pucini voru avea trebuintia neconditionata; si apoi acea invetiarea a limbei magiare s'ar face asia, in câtu folosirea limbei materne si desvoltarea facultatiloru spirituali s'ar margini fórtce.

Noi nu potemu presupune despre guvernulu Majestatiei Vóstre, că densulu ar avea de scopu a midioloci invetiarea limbei magiare in modulu aratatu acilea; din cauza că pe acésta cale scopulu educatiunei poporului ar fi sacrificatu la invetiarea fortiatu a unei limbi, si apoi in cele din urma tóta acésta invetiatura de limba in scólele comunelor de alte nationalitati nu ar potea se aiba vreunu altu rezultatu, de câtu că dóra scolarii nemagiari dupa incordare indelungata, aru rupe ici colea câte ceva ungueresce amestecatu cu elemente de ale limbei proprie materne; dara din cultur'a ceruta in viati'a practica nici macaru cunoscintie elementarie nu si-ar potea castiga; éra dupace aru esi din scóla, curendu ar si uita acea limba magiara invetiata reu, cu sila mare, ceea se se si póte comproba cu exemple nenumerate, scóse din viati'a practica.

De alta parte, nu voimu se tragemu la indoiéla, că si in scólele elementarie se potu lua unele mesuri preparative pentru invetiarea limbei magiare, in nici-unu casu inse nu in proportiunea ce se vede respicata in proiectulu de lege, de care e vorb'a, ci numai propunendu cititulu, scrisulu si ceva exercitiu de limba. Atáta s'a facutu si până acuma dupa potintia in scólele nóstre confessionali, in câtu adeca in scólele nóstre popularie intocmite mai bine, auctoritatile nóstre eclesiastice au luat si până acuma din indemnulu propriu, mesuri corespunditorie la scopulu acesta, pin urmare fóra presiune din afara si in mesura cá aceea, câtu invetiarea obiectelor absolutu necesarie se nu suferu nimicu.

Din alte punctu-de vedere sunt a se considera scólele confessionali superiori, si a nume scólele pedagogice, in care se potu lua mesuri mai intinse

Foisiór'a „Observatoriului“.

Femeiele.

De Juliu Pederzani.

Traducere de: I. G. Baritiu.

(Urmare.)

Greci'a, care se afá in posesiunea celei mai sublime arti; aceea de „a educá ómenii,“ avé o inalta stima facia cu femei'a.

Pentru o femeia sedusa, Troj'a este obsediata si nimicitu.

Senofonte vorbesce către femei'a sa: „mi va fi o placere, déca tu, care esti mai perfecta cá mine, me vei priimi de sclavulu teu.“

La Homeru femei'a domnesce in casa, singura ea oferesce ospitalitatea si siede la vétra facia in facia cu barbatulu.

Si cine a nimicitu acésta Grecia frumósca si splendida? Nu resbelele sale civili, nici sclavi'a, ci femei'a, care decadiuse si care caduise in pulberea celei mai adence desonori.

Venerea din Fenici'a, alu carei cultu infloriá in Cipru, Citer'a si Corintu. Femei astute devenira Sibile tereii, preotesele mincosului oraculu din Delphi si Dodon'a.

Odinióra arbitriulu barbatului strapungea budiele, nasulu, urechi'a femeiei si aterná o veriga de auru, simbolulu sclaviei, cá semn, cá o puteá duce ori-unde vóiesce. Femei'a aruncata in pulbere se svercolia cá unu sierpe si fermecá pre barbatu prin gratiele sale, prin ochiulu ei ce mintia amóre si prin vocea ei adulatoria si astufeliu ilu trase si pre elu in abisulu unui amoru selbaticu si deservatoru.

In Rom'a femei'a isi pastrá marimea si demnitatea sa, pana ce datinele si traditiunile au remasu pure si divine.

Femei'a, cá mam'a familiei (mater familias), soci'a cá veduv'a unui barbatu (univira) si virginea se bucurau de o adoratiune mare si profunda.

Rom'a concistá lumea. Afric'a, Asi'a si Greci'a jaceau la piciórele sale. Inse riulu demoralisatiunei si alu decadentiei curgeá din acele parti ale lumii subjugate spre Rom'a, 'si versá undele asupra santuariulu vietiei familiare si sórtea femeiei romane odata respectata, se scámbea in cea mai deplorable din lume.

Din léganu si până la momentu viéti'a ei nu erá, decátu unu lantiu de oprobriu, suferintie si umilire.

Romanulu 'i erá permis a se desparti de soci'a sa dupa placere.

Semproniu se despartí de soci'a sa, pentru cá ea parasisse odata cas'a singura.

Sulpiciu abandoná pre a sa, fiinducá au vediu'to intr'o di fóra involitóre pe facia.

Catone o daruí pre a sa amicului seu Hortensiu, si Cicerone abandoná dela sine pre nobil'a Terentia, care sacrificase totu pentru eliberarea sa din esiliu. Elu fsi luá o femei'a avuta, pre care asemene a abandoná, dupace dotea ei fu consumata.

Juvenale eschiamá: Cineva nu cauta femei'a pentru cá se traiésca cu dens'a, ci cauta o facia frumósca, pentru de a se delectá.

Femei'a erá demisionata fóra nici o ceremonia. Unu servitoru alu casei 'i dicea in numele stapanului seu: „Du-te.“ Si acésta erá de ajunsu.

Dupa ce 'si sacrificase frumseti'a, juneti'a si totu ce avusese, unu capriciu o aruncá pre serman'a preste pragulu casei pe strada. Aveá se móra de fóme, séu se traiésca in desonóre. Consórtea tigrului in pester'a lui nu erá mai nefericita, cá femei'a in palaturile romane.

Fericirea lina si incantatória a unei mame, femei'a romana nu au simtitu niciodata. Dupa nascere i se luá copilulu. Nu 'i mai erá permis a ilu imbraciosiá. Fóra barbatu, singura, cu capulu plecatu pribegia mam'a abandonata pe stradele Romei, pe candu copiii ei treceau pe dinaintea ei in trasure aurite, fóra de a o cunósce.

Acésta erá sórtea femeieloru in anticitate.

Vedemu Rom'a, domnitóri'a lumii, vedemu Athen'a cetatea sapientiloru. Privimu la santuariile Indiei, padurile de stejaru si circurile de piétra ale Druidiloru in Gali'a; templele persiane pe culmea muntiloru si pietrele de altariu ale Azteciloru meesicani. Monstruósele máne ale dieiloru loru erau implute cu ánime de copii. De asupr'a intregiei anticitati planéza unu nuoru — ne-descriptibile miseria, o umbra obscura — sórtea fóra nune a femeieloru.

Se strabatemu acele tieri, cari astadi se intindu sterpe si lipsite de cultura inaintea ochiloru nostri.

Vomu afá femei'a in lantiurile sclaviei celei mai umilitórie.

Sub ochii Europei, in Turci'a, in Armeni'a, in Tartari'a, in Iapanu si Marocu, in Americ'a de Sudu, femei'a este numai unu obiectu, pre care cineva dupa capriciu o cumpera si o vinde.

In Circasi'a, in districtele Caucasului, unde traiescu cele mai frumósce femeie din lume, ele se cumpera pe sém'a seraiurilor turcesci, pentru castelele aristocratiei russesci.

Armenele cu ochii negri, virgin'a alba ca marmorea din Mingreli'a, femei'a cu perulu de auru din Persi'a, gingasiele fice de pe campiele medicé sunt transportate cá unu „articulu“ la Bosforu si la Nev'a.

Gentilomulu russescu ascunde sub masc'a maniere-loru esterne si ale elegantiei adesea pre barbarulu crudu, si este nu arareori unu turcu secretu.

Unu principe russescu invita pre amicii sei in castelulu seu. Pentru de a onorá pre óspetii sei, cari erau causti, si ale face petrecania, tramise pre servitorii sei la colibele supusiloru sei. Ei rapira pre tóte virginile in florinde si femeile frumósce maritate si le adusera cu forti'a in castelu.

Acolo, acesti cani princiaru si parfumatu desonorara acele fiintie lipsite de orice midiolocu de aperare. Turbati prin acestu atentatu, barba'i, frati si parinti asal-tara castelulu in capu de nópte, omóra pre principele si detera focu castelului.

pentru invetiarea successiva a limbii magiare; dara si in acestu respectu zelulu auctoritatiloru scolastice a le bisericeii nostre constitutionale ar cresce in casu candu ele aru potea lua mesuri corespundietorie la cerintiele de cultura, numai pe temeiulu legiloru existente, fora alta dispositiune legislativa, scutite de ori-ce presiune din afara, de buna voi'a loro.

In catu pentru planulu de a introduce limb'a magiara cá studiu obligatu in scolele elementarie confessionali ne magiare, suntemu constrinsi a memorá in acésta representatiune prea umilita, pe langa susu atinsele pedece didactice neinvine, inca si una impregiurare forte regretabile, care, in legatura cu respectivulu proiectu de lege, merita cea mai de aproape atentiune. Este adeca sciutu, cá in patri'a nostra opiniunea publica magiara, cunoscuta bine din viati'a practica, din pressa, cá si chiaru din diet'a tierei, pretinde necurmatu dispositiuni legislative si guberniali de acelea, care se póta duce la magiarisarea cetatieniloru ne-magiari ai statului.

Acésta tendentia a natiunei magiare manifestata cu mare focu, a produsu multu mai de inainte ingrijare la credintiosii bisericeii nostre, atátu de jalusi pentru limb'a si nationalitatea loro; éra dupace biserice'a nostra de ritu orientale are caracteru nationale, indata la scirea esita despre proiectulu de lege, a carui analise o facemu, acea ingrijare au ajunsu la unu gradu asia de mare, in catu dupace 'si aducu aminte de tentativele analóge de inainte cu câteva dieci de ani, fiii bisericeii nostre se temu, cá acestu proiectu de lege va fi pe terenulu legislatiunei unu inceputu nou la tendentie, alu caroru scopu este realisarea desnationalisarei cu ori-ce pretiu, si care in ulteriorulu decursu alu lucruriloru tinde a estermine cu incetulu limb'a nostra nationale din viati'a practica, din comunitatile nostre bisericesci si din bisericile nostre, unde pana acuma ne folosimu de ea intru tota libertatea.

In acésta prea umilita representatiune a nostra nu ne simtimu chiamati a ne demitte in discussiunea cestiunei, cá pana la ce mesura póte fi salutaria, sau tocma din contra, in detrimentulu interesseloru patriei nostre, a lua magiarisarea de problema; dupace inse semena forte, cá acelui proiectu de lege i se atribue din mai multe parti scopulu acesta, ne tinemu de a nostra datoria patriotica a declara preste totu, pana unde póte se strabata cuventulu nostru cá: ce e dreptu, credintiosii bisericeii nostre n'au vreo antipathia cátra limb'a magiara, cá inse densi tinu la limb'a si la caracterulu loro nationale cu asia taria, in catu ori-cum ar incerca cineva, este absoluta impossibilitate de a'i spoliá de acestea.

Daca proiectulu din cestiune n'ar avé in sine nici chiaru aparenti'a inclinarei spre magiarisare, de siguru inse in privinti'a eventualei esecutarii s'ar urma o procedura, carea ar produce intre elementulu maghiaru si nemaghiaru in locu de concordia fratiesca atatu de necesaria, numai amaratiune reciproca, din casu in casu o ar potentiá, si in fine ar avea numai urmari periculose pentru interesele patriei comune. In privinti'a acésta dóra va

Guvernulu russescu, care pentru Grandii sei nu are pedépsa si nici ochi pentru atrocitatile loro, mace-lari pre acei barbati, cari 'si resbunara curagiosu violarea onórei casei si a familiei loro si aprinse satele loro.

Inaintea ochiloru nostri vedemu pre femeia anticitatii.

Palida si sdrobita de durere ca si o Hecuba. Ea sémena cu o statua petrificata a durerei.

Atinsa de frigurile reci ale mortii morali, privirile i sunt ficsate in pusti'a monotona a lumii.

Acésta femeia nemarginita in dorulu ei, are numai o crima, ce se cuprinde in cuvintele: „Noi amu cunoscutu amorea si amu crediutu in ea.“

Si cu strigarea de durere a celei mai sublime femei, care eschiamo ca mam'a Salvatorulu vedindu'lu in agonia, póte, si 'i este permis se planga si femeia anticitatii:

Ah! voi toti, cáti treceti de secolu pe acésta cale, priviti si spuneti, deca exista pe pamentu o durere, ce s'ar poté asemena, cu acea pre care trebuie se o suferiu eu!“
(Va urmá.)

Literariu.

Auctorulu acestei monografii, unulu din cei mai bravi membrii ai renumitei familii Brote si unulu din pilastrii comunei Resnari, dete prin acésta publicatiune instructiva unu exemplu prea demnu de imitatu la multime nenumarata de comune romanesci din patri'a nostra. Sute de comune, mai alesu din partea meridionale si apuséna a Transilvaniei isi reducu vechimea loro cu documente istorice in mana, pe una miie si mai multi ani. Altii facu neincetatu apellu la drepturi istorice. Dn. Petru Brote invétia pe fruntasii comunelor, cum trebuie se scótia ei la lumina drepturile loro istorice. — Libera comuna regésca Resnariu. Schitia storica compusa de Petru Brote. 1878.

fi de ajunsu a ne provoca in generalu la esperientiele, pre cari a le specifica acum, cu privire la seriositatea situatiunei, nu ne demitemu, cari insa fara indoiala dovedescu, cá in timpii din urma s'au facutu din partea organeloru administrative incercari peste marginile legeri, respective s'au aplicatu chiaru ordinatiuni obligátore in favórea limbii maghiare, si abuzuri de aceste se practiséza cu tota pasiunea, mai virtosu din partea acelor organe administrative, cari stau in nemijlocita apropiere de poporu.

Daca cercetamu mai de aproape singuraticiele dispositiuni ale proiectulu de lege, cu care suntemu siliti a ne ocupa in prea umilit'a nostra representatiune, ne oprimu la acelu punctu mai alesu, care in privinti'a invetiatoriloru aflatori in functiune dispune, cá acestia in decursu de siese ani se fia obligati intr'atata a'si insusi limb'a magiara, incátu se 'si póta justifica calificatiunea de a o propune „pre aceea,“ prin depunerea unui esemenu, si numai pentru invetiatorii trecuti peste cincidieci de ani ai etatii face esceptiune, inse asia, ca in privinti'a casuriloru esceptionali, intielegédu-se intre acestia si invetiatorii confessionali, numai ministru de culte si instructiune publica se póta decide.

Abstragédu dela partea ultima a acestei dispositiuni, care taia dreptu in autonomi'a bisericeii nostre, peste totu se vede, ceea ce si de altmintrelea dupa a nostra parere caracteriséza intregu proiectulu de lege, cá adeca acesta nu se póte esecuta; cá-ci se scie cá, pentru a nu ne provoca la alte scole confessionali, in provinci'a nostra metropolitana peste totu, si in specialu in acelea parti, unde limb'a magiara nu este in usu la poporu, o insemnata, ca se nu dicemu o preponderanta parte a invetiatoriloru in functiune, dupa impregiurările de pana acuma, sau nici decum, sau prea pucinu sciu limb'a magiara, asia in catu acestia cu atata mai pucinu sunt capabili de a propune limb'a magiara, cu catu cá precum se cunosce din cuventele acestui proiectu de lege, scopulu este, cá docentele se propuna limb'a magiara in aceeaasi limb'a. La acésta se mai adauge inca si acea trista impregiurare, cumca invetiatorii peste totu platiti de catra seracele nostre comune bisericesci, au mai fara esceptiune unu salariu anuale in proportiune atátu de micu, in catu cu acela abia 'si potu implini lipsele de tóte dilele, ci spre a'si sustinea cas'a sunt siliti a intrebuintia timpulu liberu pentru alte ocupatiuni de castigu.

Dela invetiatorii, saraci, alu caroru numeru, din nefericire la noi este mare, nu se póte pofiti, ca se'si ié timpu de a mai invetia limb'a magiara, — ceea ce nici intre cele mai bune impregiurari nu se póte castiga numai prin diligentia privata a casa; — prin urmare purcediendu din acestu proiectu de lege, pentru ei n'ar remanea alta indereptu, decátu ca, daca n'au ajunsu alu cincidiecilea anu alu etatii, se fia scosi din postulu loro; dar apoi in asemenea casu nu vedemu cum s'ar poté indeplini loculu invetiatoriloru destituiti, prin altii capabili, pe candu este sciutu, ca asemeni capabili invetiatorii abia sunt in numerulu cerutu, ear a improvisa invetiatorii capabili e preste putintia, mai alesu pentru statiuni, unde nu este asigurata invetiatoriului nici chiaru pana de tote dilele.

Inainte de a se fi facutu proiectulu de lege asupra instructiunei publice la anulu 1868, — ministru de atunci alu cultelor si instructiunei publice de pia memoria, pentru consultarea si discussiunea obiectulu din cestiune, a convocatu ancheta, in care a chiamatu esperti si din partea tuturor confessioniloru, pe calea autoritatiloru respective bisericesci. Ne pare forte reu, cá cu abatere dela procedur'a urmata atunci, in casulu presentu nu s'a datu ocaziune autoritatiloru nostre bisericesci spre a'si da opiniunea asupra proiectulu de lege de o insemnata atátu de mare si ponderosa, care daca se intemplá, probabile, cá biserice'a nostra n'ar fi venit in acea positiune neplacuta, cá sa fia silita a se întórce la prea inaltulu tron alu Maiestatii Tale cu ingrijirile ce provinu din acestu proiectu de lege, care dupa a nostra parere nu e oportunu.

Dupa ce nu ne potemu maguli cu speranti'a, ca amu poté impedecá primirea acestui proiectu de lege, a carui neoportunitate si neesecutabilitate o amu aratat-o mai susu, in casulu candu acela s'ar inainta la corpulu legislativu, ne tinemu de datoriinta patriotica, cá pe langa esprimarea din nou a omagieloru nostre de supusi si de credintia nestrmutata, se venimu la Maiestatea Ta cu acea prea umilita rogare, cá in interesulu culteirei publice si alu liniscei interne a popóraloru se Te induri a denegá preainalt'a aprobare prealabila la acelu proiectu de lege.

Cari de altmintrelea recomandandu-ne biserice'a in preainalt'a gratia si ingrijire parintésca, de carea totu-deauna cu adenca multiamita s'a bucuratu, suntemu cu celu mai deplinu si profundu omagiu, Ai Maiestatii Tale.

Vien'a, la 12 Februaru 1879.

Credintiosi supusi

Corpulu episcopescu si deputatiunea consisto-rieloru eclesiastice ale bisericeii gr.-orientale romane din Ungari'a si Transilvani'a.

(Subscrisi: Mironu Romanulu archiepiscopu si mitropolitu, episcopii si deputatiunea).

Cuventarea dlui dr. Hodosiu.

Escelenti'a Ta Presantite Dle archiepiscopu si metropolitu! Venimu si cu acésta ocaziune a Ve presentá omagiele nostre, si nu ne insielamu deca dicemu, omagiele a intregu clerulu si poporulu romanu, acum candu v'ati reintorsu din grav'a, marea si gloriós'a missiune, ce, intrunindu consimtiementulu tuturor romaniloru, a-ti luat Escelenti'a Vóstra a o indeplini.

Ve asiguramu Escelentia, cá toti romanii, cleru si poporu, (Senatus et populus romanus), cu unu tremuru, séu mai bine, cu o palpitatiune tremurátore a ámeiei, intre grige si sperantia, dar cu incredere in sine, cu minte calma, si cu ratiunea de omeni consci de caus'a ce sustienu, v'a petrecutu in caletori'a din care astadi v'ati reintorsu. Cá-ci caus'a érá, si este a nostra a tuturor, si Escelenti'a Vóstra, dinpreuna cu ceialalti domni ai deputatiunei, si cu ceialalti prelati ai bisericelor nostre romane, ati fostu vii'a espressionu a vointiei clerulu romanu din imperiulu de sub sceprulu imperatului, regelui si mare-principelui nostru.

Ne spune istori'a, si o scimu chiar noi, cei ce traimu anca astadi, o scimu din propri'a nostra esperientia si sciintia, ca de câte-ori s'au redicatu grave fortune, venturi vijelóse, si procelle, acum aproape de 1800 ani, asupra natiunei si bisericeii nostre, toto-deauna in acele fatali incercari si amerintiari la esistenti'a nostra nationala si la conservarea religiunei nostre, romanii s'au sciutu tiené la inaltimea causei ce aperau, si pe care o apera pana astadi cu o intrepiditate ce nu se póte resturná.

Credemu, Escelentia, ca nu aci este loculu de a aretá in modu chronologicu, luptele Romaniloru pentru limb'a si biserice'a loro. O scimu, o simtimu, o urmamu, si o vomu urmá pana in indefinitu, si in urma vomu lasa-o ereditate celoru ce vinu in urm'a nostra, si cari sunt mai numerosi de catu noi, pana ce ei in fine voru fi cei fericiti a culege fructele satisfacútorie ale acestei indefinite si continue lupte, ce de secolu intregi o purtam. O lupta acésta, care atátu de tradusa este in mintea, ánim'a si sangele nostru, in catu nu dile, nici septemani, dar nici ani, nici secle intregi, ba nici-odata nu se va stirpi din gingasi'a, dar' totu-odata resolut'a, curagiós'a si energic'a natura conservatória de sine a poporulu romanu: si pana la invingere.

Escelentia, devis'a nostra a fostu, este si va fi: a ne conservá intacta limb'a si religiunea, natiunea si biserice'a nostra, in ori-ce impregiurari; a tiené tare la patri'a si la pamentulu nostru; a lasá liberu fia-carei natiuni din patria a urmá asemenea. Dar', cu voi'a nostra, nu vomu concede nici-odata a se infectá institutele nostre nationale bisericesci si scolastice, cu beneficiuri (?) straine, cari numai ruinare ne aducu, si numai perirea ni-o prepara.

Escelentia, permitteti-ne in urma inca numai câteva cuvinte.

Ori-care ar' fi rezultatulu missiunei din care ve reintórceti, noi vomu dice, si dicemu: Aci suntemu, aci stamu.

Fi-va elu favorabilu pentru noi, pentru natiunea, biserice'a si patri'a nostra? Se póte, vomu respunde, gratia bunetatiei si iubirei de dreptate a monarchulu nostru.

Nu va fi elu favorabilu? Nu vomu perde speranti'a. Vomu respunde cu acelasiu refrenu: aici suntemu, aici stamu, cá stanc'a eterna a unui poporu, pusu aici de Dumnedieu.

Vomu merge pe calea civilizatiunei; vomu cultivá limb'a nostra; vomu propagá cultulu religiosu; vomu tiené susu si tare la patri'a si la pamentulu nostru; ne vomu pune pe lucru, cá elementulu romanu se prinda radecina in tóte privintiele, de viétia publica, sociala, cultura, arte, industria, comerciulu si altele atátea. Se prinda, dicu, radecina, pe care se nu o póta sguduí nici procelele timpulu, nici eternitatea secoliloru. Prin aceste, vomu dá imperatulu cele ce sunt ale imperatulu, lui Dumnedieu cele ce sunt ale lui Dumnedieu, si nóue cele ce sunt ale nostre.

Se trati Escelentia la multi ani.

Responsul Esc. Sale D-lui Mitropolitu.

Domnilor si fratiloru!

Onórea, care ni-o dati si in modulu acesta mie si deputatiunei consistoriale la reitorcerea noastră din caletori'a intreprinsa pe la Bud'a-Pest'a si Vien'a, nu o potu considera altcun, decâtu numai ca o manifestare: că D-Vóstra aprobati pasii, cari noi in cointielegere cu celelalte eparhii i-amu facutu in interesulu culturai poporului nostru si pentru pacea interna dintre diferitele popóra ale patriei.

Prin pasii ce i-amu facutu, ne-amu pusu Domnilor si fratiloru! dreptu stavila in calea unui torente puternicu, care se vedea a ne amenintiá unele din cele ce noi avemu mai scumpe: limb'a, cultur'a nationala, si in parte si autonomi'a bisericesca. Nu-mi potu dar ascunde simtiulu de multiamire, ce-lu amu pentru D-Vóstra, candu veniti a ne dá spriginu moralu la intreprinderile nóstre, punendu-ve intru tóte alaturea cu noi.

De alta parte inse nu-mi potu suprima nici acea observare: că inpregiurările între cari ne aflamu, ni impun detorinti'a, ca in toti pasii nostri se fimu cu precumpenire matura si cu posibil'a moderatiune. Deosebi pe langa credinti'a noastră omagiala către Maiestatea Sa prea gratiosulu nostru monarchu, se ni conservamu cu scumpetate atitudinea nostra loiala facia de legile tierii si adevuratulu patriotismu. Inarmati cu aceste, intreprinderile nóstre ne voru duce la rezultate multiamitórie, si acésta o speramu cu atátu mai vertosu, pentru-că prea inalt'a gratia si parintesc'a bunavointia esperiata si de astadata, ne póte numai intari in bunele nóstre sperantie, cari de feliu nu eschidu loialitatea si patriotismulu.

Multiamindu-ve dar pentru acésta onóre si adevrata spriginire morala, ve rogu Domnilor si fratiloru, se ve linisciti ingrigirile, punendu-ve tóta increderea in vigilantia si lucrarea ulterioara a archiereilor si corporatiunilor superioare bisericesci; si apoi ve rogu se ve intruniti cu mine in simtiemintele, cari me indémna si la acésta ocaziune a eschiamá: Se traiésca Maiestatea Sa regele nostru! Traiésca scump'a noastră patria! Prospereze maic'a noastră: natiunea, si biserica!

Serbatórea nationala

din 6/18 Februaru.

In Nr. precedentu s'a relatatu in diariulu acest'a despre maréti'a festivitate nationala serbata aici in marti'a trecuta. Déca astadi revenimu din nou asupra ei, o facemu in firm'a credinti'a, că nu numai in momentele presente, dar de astadi inainte, in eternu, Romanimea va trebui se 'si aduca cu mandria aminte de dens'a.

Ea este unu evenimentu alu istoriei.

Scriitoriulu, care va enará suferintiele si lacrimile amare versate de poporulu romanu in cursu de aprópe dóue mii de ani, va reflecta si la evenimentulu acest'a.

Cum, se va întreba elu, de unde provine, că unu popor, cu atat'a consciintia de sine, cu atat'a virtute, cu o frunte atatu de senina si deschisa, plinu de viétia si putere, — cum a potutu fi asupritu si incalecatu cu atâtea nedreptatiri?

Ce dicu, a vorbi despre o serbatóre, este identicu cu a raspunde la dieci de întrebári?

Da, stim. lectori, a vorbi despre festivitatea, carea amu avutu fericirea sau nefericirea, de a o serbá marti'a trecuta, este totu atat'a, că si candu ni-amu aminti intréga istori'a nationala!

Este 'ntr' adevéru unu ce revoltatoriu, cá astadi, in seclulu lumineloru, dedati a fi surprinsi cu atâtea minuni, astadi, candu vedemu, că asia usioru se derima imperatii nenaturali, radicandu-se altele pe ruinele lor, este revoltatoriu, dicu, candu audi si numai vorbindu-se de legi si dispusetiuni contrarie toturor legiloru omenesci si domnediesci, cum este in fakta si proiectulu despre maghiarisarea scóleloru nemaghiare!

Intrebámu la róndulu nostru pe fratiu maghiari, ce ar face densii, iuti de sange, cum sunt, candu de ex. le-aru impune alti limb'a lorú asia cum vreau se ne octroeze ei pe cea maghiara? Si intrebámu in fine: Cugeta dd. maghiari, că este naturala supremati'a ddloru, cari numera 5 millione, facia de cele-lalte nationalitati, 10 millione la numeru? Déca nu este naturala, atunci cu mesuri terroristiche vréu ei se domnésca? Séu dóra professéza maxim'a: „forti'a priméza dreptulu?“ In casulu acest'a ii avisámu la fabul'a: „Die Stufenleiter“ von Pfeffel.

* * *

Câteva dile dupa plecarea deputatiunei la Vien'a, se ivi ideia cá, la reitorcere, aceeași se fia primita cu óre-care solemnitate. Joi in 1/13 se si improvisá una consultatiune privata de vreo 42 barbati betrani si teneri, partea cea mai mare mireni, precum acésta se si intielege de sine. Idei'a este primita in unanimitate. Se alege unu comitetu de primire in persónele dd. Hanni'a, presiedinte, Macellariu, Dr. Hodosiu, V. Romanu, adv. I. Popa, adv. Dr. Olariu, Dr. med. Moga, Popescu redactoru, cá secretariu, Baritiu tenerulu, Munteanu si Petrescu, cassieriu. Cu tóte aceste tempulu era fórtu scurtu; afóra de aceea terminulu sosirei deputatiunei nu se sciá. Abia domineca aflaramu positivu, că deputatiunea va ajunge marti. Toti

dubitámu, ca in dóue dile se va poté face o primire demna de iubitiu asteptati. O intemplané neasteptata inse ni-a facilitatu planulu preste mesura. Dumineca se serbá adeca o serenada oficiósa, precum se dice, pentru comitele supremu de aici, la care se presentara individii chiamati din tóte comunele de prin pregiuru. Acestia incunoscintiati de intentiunea noastră, promisera cu insufletire, că nu voru lipsi de la festivitate.

Intr'aceea sosese diu'a de serbatóre. Dupa órele 8 vedemu la gara pe presied. comitetulu cu câteva membrii asteptandu cu nerabdare si ingrigire adunarea publiculu. Era temere ca poporulu obositu de domineca si încátva împiedecatu prin plóia de luni nóptea spre marti, nu se va poté presentá asiá precum se doriá. Dar ce se vedi? pâna la sosirea trenulu la órele 9 1/2, acurse atátu multime de popor din satele de prin pregiuru, in câtu spaciulu de la gara pâna prin strad'a cea destulu de lunga a Gusteritiei se asemená cu o mare undulatóre. Cu deosebire bine reprezentate au fostu comunele Salisce, Resinariu si Boiti'a. N'au lipsitu inse reprezentanti chiaru si din departarile cele mai mari. Semnu invederatu despre importanti'a si alipirea, ce nutrește si poporulu facia cu o cauza atátu de sánta. Cu acésta poporulu dete unu afrontu si desmintire aspra la tóte reutatiósele insinuári ale scribleriloru de la foile magiare, candu afirma că episcopi luca singuri, fóra consensulu poporulu, candu tocma din contra, asta-data, cá si la alte câteva ocaziuni de 95 de ani încóce, poporulu a fostu acela, care a reclamatu si reclama neincetatu interventiuena archiepiscopiloru, consistorieloru, sínódeloru, congresseloru si a clerulu intregu, cá se 'si faca datori'a, se apere drepturile omenesci consacrate si prin religiunea christiana, care comanda, cá pastorii se 'si puna chiaru si viati'a lorú pentru ele.

Trenulu sosese. Deputatiunea este bineventata de capulu comitetulu prin cuvinte binesimtiite si la esire din edificulu garei a fostu intemplanata cu „Se traiésca“ insufletite, din gurile a mii de asteptatori.

Totu cortegiulu se pune in miscare. In frunte mergea o trasura de gala cu arangerii (adv. Popa, adv. Olariu si Petrescu) la pieptu cu cocarde tricolore. Dupa acesti-a urmá banderiuulu imposantu, compusu din preste trei sute feciori unulu cá unulu, cu mai multe standarde nationale. Dupa banderiu venia trasur'a, in care se aflá Es. Sa Dlu Mitropolitu cu parintele archim. Popea, apoi deputatulu Cosma si unu sfru nenumaratu de alte trasuri cu inteligentia. Convoiuulu percurse stradele principale, strad'a Gusteritiei, piati'a mica, piati'a mare, strad'a Cisanadiei, strad'a Poplacii, pâna la resiedinti'a metropolitana in strad'a Macelariloru. Pretotindenea cortegiulu a fostu intemplanatu cu urarile cele mai simpatice. Era unu spectaclu din cele mai impunetóre. Tinut'a martiala si vesela a calaretiloru era admirata de miile de spectatori, cari acusera din intregu Sibiuulu.

La órele 11 o deputatiune grandiósa compusa din mai multe sute, popor si inteligentia, pléca sub conducerea dlui G. Baritiu, si mai antaiu aducu omagiale de multiamita Ex. Sale par. Mitropolitu Mironu Romanulu, dupa aceea saluta in cuvente caldúre pe deputatii Popea si Cosm'a. (Cuventulu tinutu de d. Baritiu speru, că ilu voru ceti stim. lectori câtu mai curendu).

Sér'a urméza conductulu de tortie. Precisu la órele defipte pléca din strad'a Cisanadiei Nr. 7 grandiosulu conductu compusu din aprópe 700 persóne, cea mai mare parte tierani de la sate. Aici este locul se amintimu, cá cetatenii sassi au doveditu, potemu dice, o simpatia estraordinaria facia de manifestatiunea noastră. Societatea lucratoriloru (sassi) ni s'au oferitu si au participatu la conductu cu o suta de insi. Conductulu incungiará piati'a mare, avendu in frunte doi din arangeri; între acesti-a dn. P. Hódrea din Resinariu, unulu din fruntasii comunei si totu odata omu frumosu si adevérata figura antica de legionariu athletu, dara si flamura tricolóre (drapellu) ce ducea, era din cele colosali. La mijlocu érá music'a cantandu marsiuru nationale. Candu ajunse conductulu in strad'a Macelariloru, finea inca nu esise din strad'a Cisanadiei. Se parea, că tóta piati'a este unu oceanu de flacari.

In faci'a resiedentiei metropolitane tortierii se postéza in patru sfruri lungi, câte dóue de ambele parti ale stradei; Music'a intonéza o piesa nationala; oratorulu dr. Hodosiu tiene o cuventare classica si termina cu: „Se traiti Exellentia intru multi ani.“ La acésta, Ex. Sa parintele mitropolitu, cu vócea-i puternica si patrunditoré, raspunde in terminii cei mai bine simtiti si inchiaia cu: Se traiésca Maiestatea Sa regele, traiésca patri'a noastră, traiésca natiunea si biserica.

La pronuntiarea numelui Maiestati Sale, lumea adunata erupe in „se traiésca“ nefinite, ér music'a intonéza „imnulu poporalu“. Dupa aceste conductulu se întórece către locuinti'a par. arch. Popea si ii uréza unu intreitu „se traiésca“. Parintele archimandritu inca raspunde in terminii caldurosi, demni de sanctitate causei, de importanti'a misiunei, de frumós'a positiune a sa in hierarchia si in anim'a natiunei.

Aceste terminate, conductulu, in ordine exemplara, pléca mai departe pe strad'a Cisanadiei pâna la locuinti'a deputatulu Cosm'a, si repetiendu-i insufletite „se traiésca“, se întórece apoi pe piati'a casarmei, unde si depune tortiele, care se prefacu in o singura flacara mare, ce se inalta spre ceru cá rogatiunea credintiosiloru la dio'a invierei.

* * *

Asiá isi manifestéza poporulu romanu simtiemintele sale pentru causele sante nationale, asiá scie remunerá elu pe atletii cari se lupta pentru densulu!

Inchiaiu cu cuvintele dlui Hodosiu: „Ori-care va fi rezultatulu acestui pasu, noi vomu dice si dicemu: „Aci suntemu, aci stámu!“

Petra Petrescu.

Chronic'a dilei.

Lectorii nostrii din afara voru fi ertatori, daca in dilele aceste spatiulu de care dispunemu, ilu ocupamu aprópe numai cu caus'a noastră cea de viatia, cá-ci romanulu dice prea bine si frumosu: Mila'mi e de tóta lumea, de mine inse mi se rupe ánim'a. Daca nu ne vomu vedea noi insi-ne de afacerile nóstre, vecinii de siguru că nu ni le voru cauta. De alta parte, pentru inregistrarea evenimenteloru din strainatate, ne mai remane timpu si noue, si lectoriloru. De altmentrea scirile cele mai noue si mai insemnate aru fi aceste:

Ungari'a. Dela 17 Febr. încóce in dieta curgu desbaterile asupra budgetulu. Lupt'a e totu cea cunoscuta, ferbinte, furiósa, desperata, cá-ci dupa cumu demustrá opozitiunea, deficitulu va fi érási celu mai pucinu 28 pâna in 30 de milióne, éra din veniturile tierii 1/2 cea mai mare, adeca vreo 128 milióne, se platesce numai in interesele (cametele) datoriloru. Dara aci nu sunt coprinse speșele de ocupatiune din Bosni'a. Unele diarie credu, că desbaterile budgetarie voru dura vreo 2 septemani, prin urmare vomu avea ocaziune de a reveni la ele.

Austri'a. Dupa dimissiuini repetite in cursu de unu anu intregu, in fine ministeriu Auersperg se retrase de totulu. Se facura incercari indelunge si in cordate de a compune unu altu ministeriu, prin alti barbati de statu si mai pe urma prin com. Taafe, gubernatorulu din Tirolu. A fostu preste putintia se induplece pe alti barbati cá se ocupe foteliurile ministeriali, pentru-cá nimeni nu voiá se accepte situatiunea actuala produsa prin tractatulu de Berlinu si prin ocupatiunea Bosniei, compromissa fórtu prin starea finantiale, la care se adauga necurmatele dissensiuni dintre Vien'a si B.-Pesta, precumu si destramarea maioritatiei din camer'a deputatiloru (senatulu imperiale). In fine se intemplá unu lucru mai multu decâtu curiosu, cá adeca din vechiulu ministeriu esira numai doi insi, fostulu ministru presiedente principele Auersperg si dr. Unger, éra ceilalti remasera din nou, mai intrandu si c. Taafe langa densii cá ministru de interne. Nimeni nu póte se creda, că acestu ministeriu va merge bine cu acelu senatu imperiale. Atátu numai, că din periodulu legislativu ii lipsese inca numai unu anu, dupa care au se se faca alegeri noue. Se póte inse intempla prea usioru, cá se urmedie dissolvarea lui mai inainte, si apoi se se ia ministeriu din nou'a maioritate.

Intre aceste, pentru noi romanii este prea interesantu a sci, că pre candu press'a magiara si magiaróna insulta si injura in termini de betivi pe mitropolitii, episcopi, cleruri, pe natiunea intrega romanésca pentru passulu lorú recente, pre câtu intieptu, pe atátu si de estrema necesitate, mai multe diarie mari din Vien'a si Prag'a dau clerulu superioru tóta dreptatea si felicitéda pe romani in cuvente caldurose pentru curagiulu insocitu de prudentia, cu care infruntara atátu brutalitatea fanaticiloru, câtu si poltroneri'a renegatiloru, totuodata 'i inbarbata cá se nu le pese nimicu de amerintiarile furióse, cá de ex. ale unui collaboratoru dela „Hon.“ care avú obraznici'a se dica unui advocatu romanu: „Pâna ce nu vomu incepe a ve spendiura, pace de voi nu vomu avea.“ Se scie si responsulu advocatulu; elu indemná pe nebunulu tiranuti, cá se ridice câtu mai curendu, furci câtu se póte mai multe, totu la distantia de câte 10 chilometrii, cá se fia de ajunsu.

Turci'a. In fine, dupa multe traganari, tractatulu de pace definitiva se inchiaie între Russi'a si Turci'a, si acuma trupele Russiie au inceputu a desierta teritoriulu remasu proprietate Turciei, ele inse remanu in asia numit'a Rumeli'a orientale si in Bulgari'a, pâna la terminulu pusu in tractatulu din Berlinu. Diferentiele dintre Pórt'a otomana si Montenegro s'au regulatu si a ocupatu fia-care parte fruntariile regulate totu la Berlinu.

Despre diferentiele escate între Romani'a si Russia mai alesu asupra fortificatiuniloru Arab-Tabia si Cara-Tabi'a (fortulu arabu si fortulu negru) noi avemu, aci in Sibiu, scirile cele mai contradictórie: Cá s'au impacatu, ba nu s'au impacatu; cá imperatulu Alesandru in cutare balu a infruntatu pe reprezentantele Romaniei generalu J. Ghica, ba nu l'a infruntatu, ci numai s'a uitatu la densulu muscalesce, pe sub sprincene, corbisu; cá romanii voru esi din Arab-Tabia, sub conditiune cá nici muscalii se nu între in ea, pâna nu va decide Europ'a; ba nu, ci romanii voru remanea acolo.

Din Itali'a avemu dupa telegramele publicate in Bucuresci urmatóri'a scire despre misiunea dlui C. A. Rosetti.

Roma, 9 Februaru. — D. Rosetti, presiedinte Camerei deputatiloru din Romani'a, a avutu o audientia la Regele Humbert. Maiestatea Sa l'a priimitu cu o mare curtenire; 'i-a datu noua asigurare de interesulu ce Itali'a pórtu Romaniei si de simpatiele sale pentru densa.

D. Rosetti a esprimat Regelui, din partea sea, simpatiele Romaniei pentru Itali'a si 'i-a espusu legaturile ce unescu cele doue tieri.

D. Rosetti a conferitu cu mai multi ómeni politici. Elu avú pretutindeni o priimire buna.

(„Rom.“ si „Press'a“).

Corespondentie particulare ale „Observatoriulu“.

O voce dela Oltu. 3/15 Februaru 1879. Amaratiuena ce domnesce între inteligentia si chiaru mass'a poporulu pentru noulu atentatu ce se încérea asupra scóleloru nóstre confessionali, nu se pote descrie.

Nu mai e vorba de partida ori diferentia de confessione religiósá, fia-care ánimu romana bate si simte asemenea.

Amu vediutu inimici de principii politice si chiaru inimici personali, apropiandu-se pentru apararea causei comune nationale. Parol'a dilei este: „Se aparamu

in solidaritate cauză a scolei și a bisericeii naționale, dispare dintre noi ori-ce spirit de partidă."

Semnu învederatu, ca romanulu își pretiucesce limb'a „mai pre susu de viat'a sea" și este în stare a riscă totu pentru apararea ei — pre cale legale.

Opiniunea între poporu din aceste ținuturi radi-ca laudele celea mai bine meritade capiloru noștri bisericesci, că au luat inițiativ'a în o cauză ce ne amenință chiaru esistență a naționale.

Cu micu cu mare suntu prea determinati a da archiereilor noștri totu concursulu necesariu, că așa se le succeda a convinge pe Majestatea sa prea bunulu nostru domnitoriu: că romanulu ține susu și tare la limb'a și naționalitatea sa, și că nu va suferi odata cu capulu magiarisarea scóleloru noastre confessionali, întretinute din sudórea poporului.

Dupa-ce vedemu că justiti'a, administratiunea și totulu până la cea din urma comuna este magiarisată, că limb'a noastră este eschisă cu totulu din viat'a publico-administrativa; dupa-ce amu vedutu că nici legea de naționalitati nu se observa din partea celoru, a caroru detoria aru fi a vighia pentru executarea ei: lumea pe aici au cadutu în ispita a nu mai crede nimicu, ci mai vertosu a se teme, că și în casulu prezentu cu introducerea limbii magiare că studiu obligatu în scólele confessionali, nu este alta de asteptatu, decâtu ca o lege că acésta după cativa ani ad analogiam delaturandu-o că și pe altele „din mână liberă," se va introduce limb'a magiara că limba de propunere, invetiatiunii noștri delaturăți, și restulu urmédia.

Asia, odata și bine poporulu și-a deschis ochii de tempuriu, și sperandu în Domnedieu supremulu nostru protectoru — róga pe archierei parinti noștri adeverati, a luá tóte mesurile, pentru apararea dreptei noastre cauze, că așa numele lor se fia în veci prea maritu.

Satmaru, 14 Febr. Venindu aici, aflaiu între alte sciri fatali, inca și acésta, că este pe aprópe, că în biserica romanésca gr. catholica locale se se introducea tóte partile servitiului dumnediescu esclusiv în limb'a magiara. Indata apoi ni s'a pus în mana unu Nr. din diariulu „Szamos," în care se spune că s'a luat și protocolu în acésta cauză (De cătra ce auctoritate eclesiastica? Red.), care s'a submisu la S. Scaunu (la care? la Rom'a?), spre a se lua o deciziune în acésta cauză*). Numitul diariu se bucura fórtu de acestu succesu fatale și rusnatoriu pentru biserica gr. catholica, declarata de scaunulu Romei „naționale romanésca" prin bulle și alte acte de cea mai mare importantia. Dara la succesulu acesta se lucra de câteva diecimi de ani. În timpulu de facia protopopu romanescu în orasiulu Satmaru este renumitul Marcus, și se ține de diecesa Gherlei.

Alaturea cu acestu casu amu datu și preste altulu diametralu oppusu. Se pare că ori cătu se fia de spalacitu romanismulu în partile aceste, totusi proiectulu de lege, alu carui scopu finale este esterminarea limbiloru nemagiare și anume a limbii romanesci de pre teritoriulu Ungariei și alu Transilvaniei, a întiepatu tocma și pe multi indiferenti până la osu; că-că camu dela începutulu acestei luni au începutu a se înainta proteste atátu lu episcopi'a dela Gherla, cătu și la consistoriulu dela Oradea mare. Ca specimine v'am decopiatu aci partea cea mai mare din testulu unui protestu înaintatu sub dat'a 12 Februaru nou 1879 cătra vicariulu și consistoriulu episcopiei gr. c. din Oradea.

„Noulu proiectu de lege scolastecu alu guvernului nostru liberalu, intentatu contra felituriloru confessiuni

*) Că unu nou documentu dintru una miie, că intru adeveru scopulu finale este esterminarea limbii romanesci chiaru și din bisericile noastre, din religiune, din tóte cartile bisericesci și introducerea esclusiva a limbii magiare, intocma precumu au prevedutu betranii noștri înainte cu 37 și 40 de ani, reproducemu acf scirea din „Szamos" chiaru după testulu magiaru.

„A szatmári gör. kath. egyház" kebelében egy igen őrvendetes és figyelemre méltó mozgalom indult meg, melynek czélja lenne keresztülvinni, hogy ezen egyházban az isteni tisztelet és szertartások magyar nyelven tartassanak. Hallomásunk szerint, az ezen ügyben készített jegyzőkönyv a szentszék ítélete és elhatározása alá már be is terjesztetett. Vajha meghallgattatnék e méltányos és hazafias szempontból is nem csekély fontosságú kérelem!

bisericesci ale patriei comune, pe noi romanii, carora biserica si cu scolă ne este mama dulce, ne atinge în modu inforatoriu. Asia resensulu și indignatiunea noastră contra violentiei bisericeii și naționalitatii nu are margini.

Ilustre Domnule! Ci dacă și vermele tētoriuu calcatu sub picioru se invertu, resistu, și se apara; — cu cătu mai vertosu poporulu asupritu silnicu, are dreptu și datorint'a se protesteze contra asupritoriloru în atare cestiune vitale. Astfelu noi subsemnatii preoti diecesani din comitatulu Satmaruului — care numera 150 mii locuitori gr. cath. romani — ve rogamu umilitu se fiti macaru și în persona interpretu grabnicu la înaltimea tronului imperatescu-regale alu tēpeteloru noastre de durere, că Majestatea Sa Augusta se delature dela noi romanii pacharulu acesta de amaratiune, implutu de liberalii falsi.

De doue vécuri ne suna la urechi din înaltime: Fiti catholici, pentru că se scapati de tirani'a calviniloru și se remaneti Romani ocrotiti sub sceptrulu Absburgiloru etc." (Urmédia subscrierile).

Dela Beiusiu 16 Februaru 1879 primimu pe langa alte sciri, și unu protestu înaintatu cătra V. Consistoriu diecesanu dela Oradea mare, în contra magiarisării scóloru romanesci și a esterminării limbii noastre din aceste țieri. Acelu actu suna:

„Venerabile Gubernu diecesanu!

Subscriii mireni și preoti gr. cath. din districtulu protopopescu alu Beiusiului, amu întielesu cu adença constēnatiune, că gubernulu țierei a preparatu unu proiectu de lege, spre a introduce limb'a magiara în tóte scólele poporali. De órece realizarea acestui funestu proiectu nu numai ar' atacă caracterulu romanescu alu scóloru confessionale sustienute din sudórea poporulu nostru, ci ar impededă fórtu sensibilu și instrutiunea poporulu, ma aru subminá linistea publica și bun'a stare a popólorulu din țiera.

De aceea cu tóta increderea fiasca venimu a depune în antea veneratulu gubernu diecesanu, — caruia e concediuta conducerea scóloru — acea umilita rogare, că se bine-voiti a întreprinde toti pasii convenitiosi până la tronulu Majestatii sale augustulu nostru imperatu și rege apostolicu, că se se indure prea gratiosu a delatura pericolulu ce ne amenință limb'a și naționalitatea, care pericolu se póte estinde și chiaru asupra religiunii.

Venerabile gubernu diecesanu! Sperandu înplinirea justei nostre cereri, ne rogamu se fiti interpretele sentiementelor noastre de lealitate cătra înaltulu tronu, pre care ilu poteti asigurá, că Romanii totudeuna suposi fideli, voiescu se esiste, se se cultive și se înainteze că romani, pastrandu sincer'a iubire cătra popórale concuitorie.

Intre altele repetiendu-ne rogarea, remanemu cu distinsa stima.

Beiusiu, 3 Februaru 1879.

Ai veneratulu gubernu diecesanu fii sufletesci. (Urmédia subscrierile).

Dupa cum fu anuntiatu și în „Observatoriulu" Casin'a Romana de aci în 15 Februaru st. n. a tienutu balu în favorulu bibliotecii sale. Petrecerea a reesitu fórtu bine, s'a înfaciosiatu unu publicu frumosu, care afara de doue trei familie streine a fostu totu romanesci, între alte salturi s'au jucatu dantiurile nationale Roman'a și Ardelean'a, éra în pauza 13 tineri gimnastisi în costume nationale au executatu joculu calusieriloru, batut'a și hor'a cu atat'a desteritate, încátu au seceratu cele mai viui aplause. Venitu a fostu înbucuratiu.)*

Sciri diverse.

— (Carnevali'a) Incependu cu Vien'a și B.-Pest'a, unde coloniile romanesci și anume studentii noștri au datu serate și baluri elegante și cercetate de o lume stralucita, avemu o multime de sciri despre asemenea petreceri, în care se resfrange o viața romanésca și spiritulu naționale, din mai multe localitati transilvane și unguro-banatic; suntemu inse constrinsi

*) În corespondenti'a dela Beiusiu din nrulu 9 este o erore trecuta din péna, și anume: porcii cumperati de Nedeczky nu suntu 1000, ci numai a cumperatu porci cu pretiu de 1000 fl., parechi'a cu 80 fl.; altmentre corespondentia întreaga a fostu bine primita de a-i noștri.

a lasa înregistrarea în grija foiloru noastre belletristice, cum este „Familia" din B.-Pesta și a. Un'a totusi nu o vomu trece cu vederea, din Bucuresci.

— (Balu splendidu.) Vineri sér'a, la 26 Ianuariu, a fostu unu splendidu balu la Domnulu și Dómn'a Grig. C. Sutz. M. L. R. Domnulu și Dómn'a au onoratu cu presentia M. L. acestu balu, precum și Alteliele Loru Principele și Principés'a de Waldeck et Pymont. Amabilitatea gratiósa, atátu de cunoscuta, a stapaniloru casei, a contribuitu se faca, că acestu balu se remana memorabile.

S'a remarcatu, cu deosebire, salutarea gratiósa ce M. S. Dómn'a a facutu la intrarea sa în salonu.

Este sciutu că modele se facu dupa cum sunt facute și femeile. Asia rochi'a colenta éra în armonia cu frumseti'a clasica a Dómniei de Talien. Mod'a creată în timpulu Imperatesei Eugenia facea se'i arate și mai multu frumseti'a sa spaniola, unita cu grati'a francesca. Mod'a acestui anu de la noi pare a fi creată în adinsu pentru frumósele noastre dómne, și dicemu frumóse, pentru că damele romane sunt citate printre cele de anteu frumseti ale Europei. Acésta fiindu constatatu, amu mai potea óre se descriemu vre-o toaleta?! Ca se facemu acésta, ar trebui că se le descriemu pe tóte, și sarcin'a ar fi prea grea pentru péna noastră.

Ne multiamimu a areta, ca la optu óre deminēti'a, invitatii paraseau cu parere de reu salónele d-lui Sutz, dar cu sperantia că va mai fi o noua serata în aceste salóne, ce paru a fi conspiratu cu stapanii casei, pentru a atrage lumea și a o face se conserve multu timpulu cele mai frumóse suvenire. („Press'a").

— (Literariu.) Femei'a Romana diariulu socialu, literariu și casnicu. Apare de optu ori pe luna. Directóre și redactóre: Maria Flechtenmacher; secretariu de redactiune: Paulu Scoretanu. 28 Ianuariu 1879.

— Die neueste Nummer 6 der in Wien im XIII. Jahrgange erscheinenden politischen Wochenschrift „Der Osten" weist folgenden Inhalt auf: Ein Appell an den Monarchen gegen die Magyarisirung. — Ein Ministerium Taaffe. — Zur silbernen Hochzeit des österreichischen Kaiserpaars. — Die Pest in Russland. — Moltke über die Pest. — Inland. — Ausland. — Kleine Chronik. etc. etc. Der „Osten" sammt der illustrirten Unterhaltungsbeilage „Das Lesestübchen" kostet vierteljährig blos 1 fl. 50 kr.

— Unu Cuiu, de Nicu Ion Stefanescu. Pretiulu 10 cr.

Preturile cerealielor

și altoru obiecte de traiu au fostu la

21 Februaru în Sibii:

Grâu, după eualitati	1 hectolitru fl. 5.20—6.—
Grâu, amestecat	1 „ „ 4.30—4.90
Secura	1 „ „ 3.60—4.—
Papusiou	1 „ „ 3.—
Ordiu	1 „ „ 4.—
Ovesu	1 „ „ 1.70—2.10
Cartofi	1 „ „ 1.50
Mazare	1 „ „ 5.—
Linte	1 „ „ 10.—
Fasole	1 „ „ 5.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram. „ 35.—
Untura (unsóre topita)	50 „ „ 27.50
Carne de vita	1 „ „ —.40
Oua 10 de	„ „ —.25

Cursuri de Bucuresci în Lei noi (franci).

20 Februaru.

Obligatiuni rurale din 1864 cu 10%	l. 100.— b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	„ 103.— „
Obligatiune de imprumutu dominiile din 1871 cu 8%	„ 98.— „
Creditu fonciariu (hipot.) rurale cu 7%	„ 92.— „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%	„ 83.— „
Imprumutulu municipale nou (alu capit.) din 1875 cu 8%	„ 96.— „
Fondulu de pensii (per 300 l. a.) cu 10%	„ 177.— „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„ 28.87 „
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	„ 83.50 „
Dacia, Compania de asecur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„ 200.— „
Romani'a. Compania de asecur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	„ 80.— „

Domnulu meu! (21) 32

Dupa-ce prin întrebuințarea allopului d-tale amu scapatu cu totulu de tusea mea și de ragusiela impreunata cu aceea, de care suferisem septemani și totu odata în urmarea binefacutóloru rezultate ale acestui allopulu minunatu de plante mi-am recastigatu și vocea de mai înainte, me sentiu fórtu obligatu a Ti multiamiu din tóta anim'a pentru acésta inventiune salutaria, cum și a recomanda acésta medicina probata, după a mea convictiune, la toti căti suferu de pieptu și mai vertosu cantaretiloru. Cu perfecta stima

Peisching, 25 Juniu 1857. Joanu Bauer. docente.

Informatiunea despre folosire se alatura la fia-care sticle. Pretiulu unei sticle 1 fl. 25 cr. v. a. Pachetarea se computa cu 20 cr.

Depositulu principale la Franciscu Wilhelm apotecariu în Neunkirchen.

Allopulu de plante genuinu se mai afla în Sabiu: Friedrich Thalmayer, comerciant. Aradu: F. Tones & Comp. Blasiu: Carol Schieszl, apotecariu. Alba-Julia, Juliu Fröhlich, apotecariu. Clusiu: Ed. Valentini, apotecariu. Brasiova: Ferd. Jekelius, apotecariu. Sighisior'a: J. B. Teutsch, comerciant.

W. J. Pock.

Morburi de pieptu și plumani

de ori-ce natura se curéza siguru prin

Allopulu de plante Schneeberg a L. Wilhelm

pregatitu după prescrierea medicului, și se capeta de la Franz Wilhelm, apotecariu în Neunkirchen. Suculu acestu s'a doveditu de bunu pentru dorerile de grumazu și pieptu, gripa, ragusiela, tusa și trózna. Multi cumperatori marturisescu, ca numai suculu acestu-a au a-si multiami somnulu placutu.

Escellentu este suculu acestu, că preservativa pe tempu negrosu și aspru.

În urm'a gustului fórtu placutu copiiloru este folositoriu, celui-ce suferu de plumani inse, o trebuință; cantaretiloru și oratoriloru contra vocii închise séu ragusite, unu midilocu necesariu.

Multime de atestate confirma cele de susu: Cea mai clara dovéda despre effectulu extraordinariu alu acestui sucu este, ca cons. de curte de d. prof. Oppolzer, rectorulu magn. la universitate c. r. din Vien'a, ilu folosescu cu celu mai bunu succesu în spitálu, precumu și la persóne private.

Asemene s'a aflatu recomandabilu și s'a prescriesu adese suculu acesta de multi alti medici indigeni și din strainatate.

Pentru dovedirea celoru afirmate reproducemu urmátórele scrisori recunoscutóre:

Testimoniu.

Fiulu meu de siese ani Franciscu a suferitu optu septemani în tusa magarésca în asia mesura, în cătu me temeam că nu cumu-va se se ineece; intru ace'a a slabitu cu totulu și a fostu atátu de debil, în cătu abia stá pre petióre. Atunci mi-s'a recomandat allopulu de plante de Schneeberg, și multiamiu acestui midilocu minunatu, indata după întrebuințarea primei sticle a mai încetat tusa, după a dou'a sticle caută bene afora copilulu, a venit la potere și de atunci e doplinu sanetosu. — Si fetiurulu meu celu mai mare a scapatu în câteva zile, prein midiloculu acestu, de o tusa mare și ragusiela.

Deci cu multiamiu sincera estradau acestu testimoniu, pentru curarea rapede și miraculósa a copiiloru mei și dorescu că acestu midilocu se devina cunoscutu și folositu în tóte partile prein omenimea suferinda.

Flatz, 6. Martiu 1855.

Anton Just.

Laurentiu Scheibenreif, primariu.

Onorate Domnule!

Te rogu a-mi mai tramite cătu mai în graba inca 4 sticle dein renumitul D-tale Allopulu de planta, după folosirea aloru 2 sticle afiu că doreru de pieptu și gutu, pre cumu și respiratiunea scurta se micșoreza pre di ce merge, pentru ac'a me

adresezu astadata de a dreptulu la D-Ta, în sperarea de a capatá dein celu mai prospetu. Acludu 5 fl. m. c.

Cu tóta stim'a se subséma

Heinrich Bock, chirurgu.

Münchret langa Ostrang, 23. Febr. 1859.

Testimoniu medicale.

Allopulu de plante Schneeberg este unu medicamentu fórtu usiuratoriu pentru doreri de pieptu, astma, hectica, tusa, cataru, și este de recomandat în casuri de astfelu de bóle.

Hohenmauth, 25. Ian. 1858. Dr. Feschl.

D-lui L. Cantily, apotecar în Graz.

Onor. Die! Folosindu în desiertu diferite midilóce pentru doreru de pieptu, de carea suferiam greu de 2 ani, am cercatu și cu o butelia de allopulu de plante Schneeberg anuntiatu de d-ta, care se póte recomanda pe siguru la toti hecticii; pentru-ca, după întrebuințarea celui d'antain exemplariu amu sentitu usiorare, și după-ce am mai cercatu cu 2 sticle din acésta medicina minunata, sanetatea mi se restaurá pe deplinu. Multiamindu-si Dlu meu, din tóta anim'a, remanu alu D-tale servitiuru cu totu obligatu

Graz, 3. Febr. 1857.